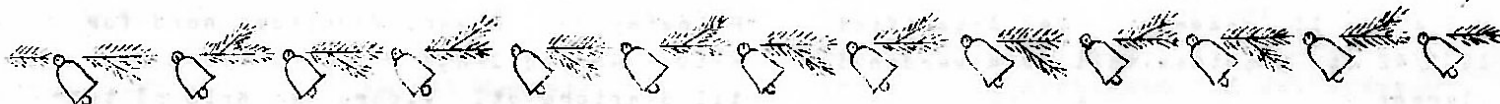

SISTE NYTT

Lördag, den 23. desember 1944.

V V

H U S K E R D U ?

Husker du den gang - i fjerne år,
den gang du med barnets sinn
trødde på livet, på Gud som når,
o, julen var bare din ?

Husker du julaften, henimot kveld,
en stemning av høytid og fest;
kirkeklokkenes tonende velt
med bud til hver julegjest ?

Husker du himmelens stjernehær
når lysløse stjerneskudd falt;
den fjellens sang mellom snøtunge trær,
flammende nordlys og kaldt.

Husker du sneen hvor stille den falt,
som et teppe av fred over jord;
og levende, varmende lys over alt,
fra syd og til lengst i nord ?

Husker du hjemme hos far og mor,
det grønne, glitrende tre;
gleden det vakte hos liten og stor, - -
husker du det ?

J _ A _

Dette er noe du aldri kan glemme,
det ga deg et menneskesinn;
den rikste arven fra barndomshjemme:
At julen bestandig er din.

J _ U _ L

dette lille, beskjedne ord
som binder fra slekt til slekt;
som tenner så rikt i en sjel som tror
på et liv i Guds varetekt.

Hver jule natt fødes et håp påny,
èn krybbe står aldri tom;
kirkeklokker i bygd og by
synger sitt samlende K O M.

J U L E N I Å R

er som et åpent, veskende sår;
i håp og tro,
med follede hender
ber vi en bønn i den ytterste nød.
Himlen er rød -
Europa brenner;
lidelser, savn og død.
Vår bønn og vår kamp
gjelder mer enn vårt land,
vårt liv, vår frihet, vår rett.
Vi ber deg, O Gud, om å redde vår sjel
fra nått og brutalt å bli trampet ihjel
under Robotens jernskodde hel.

De tre første krigsår var en eneste ang og nedslående serie av tyske seire. Langt etter land kom inn under jernsønnens vel. Størstedelen av det europeiske kontinent lå fast i tyske hender. Den 7. desember 1941 kom Japans overfall på Pearl Harbour med Japans samtidige krigserklæring til Storbritannia og U.S.A., fulgt av Tysklands og Italias krigserklæring til U.S.A den 11. desember. Ved årsskiftet 1941/42 sto praktisk talt hele verden i flammer.

Våren og sommeren 1942 var de alliertes tyngste tid: Singapores fall i februar, japansk landgang på Ny-Guinea og erobringen av de Ost-Indiske Øyer i mars, besettelsen av Filippinene i mai, Rommels offensiv i Nord-Afrika, tyskernes forseiring av Don-buen, de første kamper om Stalingrad i slutten av august og framstøtene i Kaukasus i oktober 1942.

Det tyske "livet" nådde på dette tidspunkt sin maksimale utstrekning, men den tyske frontlinje var samtidig blitt tynnere og mere spent - som en gummi-strikk utvidet og strukket til bristepunktet. De tyske tropper i syd og øst sto mer enn 2.000 km. fra Berlin.

Men nå begynte en ny utvikling. Krigens vintersolhverv var nådd. De største krigsår har vært en nesten uavbrutt serie av oppadrettede nederlag for aksemaktene i et akselererende tempo.

Oslaget begynte med Montgomerys gjennombrudd ved el-Alamein 4. november 1942, den amerikanske landgang i Marokko og Algerie 8. november og den russiske offensiv ved Stalingrad og i Kaukasus 19. november.

Året 1943 begynte med russisk offensiv og betydelig framgang over hele østfronten og tyskernes katastrofale nederlag ved Stalingrad. På Middelhavsfronten inntraff avgjørende begivenheter: Avslutningen av kampene i Nord-Afrika med tyskernes rømning av Tunis i midten av mai, alliert landgang på Sicilia 10. juli, Mussolinis fall 25. juli, landgang i Syd-Italia 3. september og Italias kapitulasjon 8. september.

Merkepeleer for utviklingen på Østfronten i annet halvår var rømmingen av Kharkov 23. august og Smolensk 25. september

Det første alvorlige bombardement mot Berlin fant sted 23. november og innledet de følgende måneders voldsonne flyoffensiv mot Tyskland.

1944.

Østfronten. Ved årets begynnelse gikk frontlinjen fra Finnskebukta rundt Leningrad til Lajoga, derfra til vest for Ilmensjø, øst for Vitebsk, Mogilev, Pripiatmyrene, Rowno, Vennitsa, nord for Krivoi Rog og langs Danjapans nedre løp til Svartehavet. Videre var Krim på tyske hender.

Idag går fronten fra den lettiske Østersjøkyst langs grensen mot Østpreussen - tildels over tysk område - foran Warszawa, langs Wisla, over Dukla-passet, gjennom den østlige del av Slovakia og videre i nesten rett linje over Budapest, Balatonjøden til inn i Jugoslavia. I årets løp har således tyskerne i øst måttet oppgi: Helt Kvite-Russland, Ukraina og Krim, Estland, Latvia og Litauen, store deler av Polen, Bessarabia, Romania, Bulgaria, tre fjordedeler av Ungarn, den østlige del av Slovakia, store deler av Jugoslavia og hele Hellas med øyene i Egeerhavet.

Sydfronten. I Italia gikk frontlinjen i begynnelsen av året i øst-vestlig retning litt nord for Neapel. Ny landsetting av tropper ved Nettuno syd for Roma fant sted 22. januar. Etter Casinos fall i midten av mai ble fronten raskt skjvet nordover og Roma befridd 4. juni.

Idag går frontlinjen ved inngangen til Possetten.

Vestfronten. I vest var årets sensasjon den britisk-amerikanske invasjon på Kanalysten 6. juni, en merkedag i krigens historie og innledningen til befrielsen av hele Frankrike, Belgia og store deler av Holland i de følgende måneder, med merkepeleer: Det amerikanske gjennombrudd i Brtagne 4. august, alliert landgang i Syd-Frankrike 15. august, befrielsen av Paris i slutten av august og Bruxelles 4. september.

I midten av september begynte den 3. angrepet på selve Tyskland med de første allierte tropper på tysk jord, det første innbrudd i Siegfriedlinjen 17. september ved Aachen og de følgende måneder

oktober ble rømmet. Fra den sveitsiske grense i syd til Venloerområdet i nord hamret de alliertes overlegne styrker mot Siegfriedlinjens betongvegger: det er selve skjebnen som banker på Det tredje Rikes 13r, truende og uavvendelig.

Av andre hendinger kan nevnes: Hitlers hemmelige våpen, "V I" og "V II", som har forårsaket store ulykkelser i London og øvrige distrikter i Syd-England, og attentatforsøket mot Hitler 20. juli, som førte til at Himmler fikk overkommandoen over den tyske hjemmehær.

Ø K E T I N N S A T S I 1 9 4 3.

1944 har vært et seiers år. Til lands, til vanns og i luften har de allierte seiret. Man ser ikke lenger tyskerne pralen om at "Deutschland sløgt an allen Fronten"... Overalt er de blitt slått tilbake. De fleste av de tyskokkuperte land er nå helt befrikk, og tyskerne må kjempe en håpløs kamp mot en overlegen fiende for å forsvare hjemlandet.

Men 1944 har også vært et skuffelsens år. Etter de store allierte seire i sommer mente nok de aller fleste at krigen ville slutte dette året som nå ebber ut. Slik er det ikke gått, tyskerne var kanskje sterkere enn mange hadde trodd.

Folk er krigstrøtte, det kan man forstå: 4 1/2 års tysk okkupasjon har vært en prøvelsestid for det norske folket, og Churchills uttalelse for en tid siden om at krigen nok kan vare til ut på sommeren, gjør en ikke lysere til sinn.

Nordfronten. I nord er også vårt land pånytt trukket inn i krigens malstrøm. 23. oktober gikk russiske tropper over den finsk/norske grense: Kirkenes ble befrikk 26. oktober, og russerne står i dag ved Tana. Tyskernes heltemot i nord som "Beskytterne" av vårt land mot "Moskolevikens Økkelset" har gitt seg utslag slik ingen nordmann noensinne vil kunne glemme. Evakueringen av Finmark er blitt en blodflekk i historien som aldri kan vikes ut av et Menetekel for det tyske folk.

Men vi må ikke slappe av i vår kamp. Tvert imot vi må til enhver tid være villig til å ofre alt for vår frihet og uavhengighet. Nå orker vi ikke mer, nå klarer vi ikke mer, har enkelte uttalt som er blitt lei av det hele. En slik defaltistisk uttalelse er like lettsindig som unasjonalt. Vi orker meget mer, vi vet hvorledes andre folk har lidt og holdt ut under det nazistiske tyranniet, vi minnes våre landsmenn i Nord-Norge og må være forberedt på nye ofre i vår nasjonale kamp.

1945 blir fredens og frihetens år. Hvor meget vi her hjemme skal gjennomgå før vi kan få oppleve freden, det vet vi ikke. Men vi vet at den innsats som vi nordmenn kommer til å gjøre i det nye året, vil bli avgjørende for vårt fedreland i generasjoner framover. Parolen for 1945 blir: Øket kamp, øket innsats og øket offervilje.

H V A R E R H J E M M E F R O N T E N S L E D E L S E ?

Det er rimelig at det norske folk gjerne vil vite litt mer om den ledelse som dirigere kampen mot våre fiender. Men vi vet alle at ingen er mer vitebergjærlige på dette punkt enn gestapo. Det er derfor ikke stort man kan fortelle.

Hjemmefrontens arbeid drives av en rekke aktive grupper sammensatt av menn og kvinner fra alle befolkningsklasser. De

har forskjellige oppgaver, men de har ett felles mål. De vil hver på sitt område gjøre den ytterste innsats for å gjenreise vår frihet og selvstendighet etter Grunnloven, de tror på demokratiet, de hater nazismen og de er lojale mot Kongen og regjeringen. Det er menn fra disse gruppene som slitter i Hjemmefrontens ledelse.

For et års tid siden - det var i desember 1943 - døde Nordahl Grieg. Han styrtet ned i et fly da han som korrespondent deltok i et angrep over Berlin. Han er blitt oss kjær, han levde og døde for sitt land. "Dåd og död hörer sammen". La oss minnes ham nå ved årskiftet.

Nordahl Grieg ble født i 1902. Som tyvåring ga han ut sin første diktsamling. Det var en ny og ung røst som talte. Ut av et rikt sinn ga han oss i poesi og prosa en diktning som grep oss ved sin kjærlighet til landet og ved sin uredde innsats for rett og rettferdighet. Han sto alltid midt oppe i livet, intet menneskelig var han fremmed, han var alltid aktuell. Stadig var han på reiser, i sitt eget land, i det nære og fjerne utland. Det nye som spirte fram, måtte han oppleve, menneskenes og nasjonenes kamp for sin frihet og for sin rett vilde han lære å kjenne ved selvsyn. Til Kina dro han som journalist for å oppleve Østens skjebnekamp, til Moskva reiste han for å oppleve det nye som vokste fram i det russiske rike. Med våkne øyne fulgte han det fascistiske og nazistiske diktators oppkomst og uhyggelige utvikling. Og han forstod: Frihet og liv er ett.

Så kom den krigen som ennå varer, og fra nå av stilte Nordahl Grieg sitt liv og sin diktning i fedrelandets tjeneste. Han kom ut av Oslo, dro nordover, fulgte siden med til England. I Troms skrev han det skjønne og gripende dikt om 17. mai 1940:

Idag står flaggstangen naken
blant Eidsvolls grønende trær.
Men nettopp i denne timen
vet vi hva frihet er.
Der stiger en sang over landet,
seirende i sitt språk,
skjønt hvisket med lukkede leber
under de fremmedes åk.

I livet mellom de landflyktige nordmenn i England skrev han de vakreste dikt, som mandig og følsomt gir uttrykk for norsk sinn og norsk ånd. Han sang seg inn i våre hjerner fordi han så gripende tolket våre følelser, våre håp og våre lengsler. Og vårt hat til urett, vold og raskap. Det er ingen overdrivelse å si at disse hans dikt for all framtid

vil bli stående i norsk diktning. Han hjalp oss stort i en ond tid. Men ikke bare ved sin lyrikk. Han var aktiv deltaker i vår nær, han hadde kapteins grad. Som flyvende korrespondent samlet han inntrykk fra selve krigen. Han ferdedes mellom våre soldater, delte deres gleder og sorger. Han talte med våre sjømenn og fikk førstehånds inntrykk av deres slit og deres helteggeringer i krigens tid. I en rekke radiotaler fortalte han om norske menns og norske kvinners arbeid derute, og om deres sterke innsats for seieren til slutt. Han holdt motet oppe i motgangens dager, han gjorde andre delaktig i sin egen glede og lykke over lyspunktene, over framgangen og seirene. Han oppflammet hver enkelt til utholdenhet og dåd. Det var fedrelandet det gjaldt: Norge i våre hjerner.

I sin vakre og manende 17. mai-tale 1942 til norske flyvere og folk fra den norske marine sier han blant annet de gripende ord om hjemmefronten:

"I Norge skjødde hjemmefrontens under. Vi står her i dag ved Nordsjøen; mange av dere er kommet over den vegen på usannsynlige farkoster og har slitt dere over bare på vilje og mot; og nettopp dere, vet jeg, vil hedre alle de tapre som ble igjen.

Så megen offervilje, mot og godhet. Ja, - godhet. Jeg snakket engang med en kar som var hjulpet i Norge av kamerater med en vill dristighet så det frøs nedover ryggen på meg mens han fortalte. Jeg sa da: "Det må være noen desperate, kalde folk denne krigen har skapt." Han så forbauset på meg og sa: "Da har De ikke forstått noen ting. Folk er så snille". Det finnes et skriftsted, det vakreste jeg vet: "Ingen har større kjærlighet enn den som gir livet for vennene sine". Slik er mange, mange i vårt land.

Så har vi den andre slags krigen i Norge, samvittighetens rolige motstand, hvor alle vårt freds-samfunns så ofte foraktede verdier har vist seg i sin renhet og kraft. Jeg tenker på lærerne. Hvor gripende er ikke den scenen da lærerne leser opp for sine store og små elever at de lover å ikke lære dem noe som strider mot deres samvittighet. Og de går i fengsel for det, de mishandles og dør for de vil bryte det løfte som de har gitt

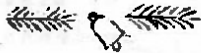
barna, og elevene står langs jernbanen, hvor fangetransporten skal gå og hilser dem med "Ja, vi elsker". For en skole det engang må bli i Norge. For et land."

Han fortæller med disse alvorfulle ord om framtiden:

"Det er en del som snakker om alle de utmerkede oppgjør vi skal ha innen våre egne rekker når vi engang kommer hjem, og ordet er fritt. Jeg tror vi bør konsentrere alle våre krefter om oppgjøret med våre fiender, med tyskerne, med dem som for oss er tyskere enten de snakker tysk eller norsk. Jeg tror på et annet,

edlere slags oppgjør oss imellom, når fienden er slått ned: Det som vil komme fordi det er skapt en ny målestokk i Norge. Hver død i fengslene, på havet, under himmelen er med å skape denne målestokken, og alt som ikke har indre verd, vil med ny storhet, falle vekk som slagg og grums og likogyldighet."

Slik diktet og slik talte Nordahl Grieg, slik virket han for landet som han elsket og for folket som han hadde slik tro på. Han ga sitt liv for fedrelandet. Norge vil aldri glemme ham.

F R E D.

Julen er fast knyttet til fredens evangelium. Fred - dette forlokkende ord som vi har higet etter i flere år nå - opptar sinnene mer enn ellers ved denne høytid. Det er ikke bare fred i betydningen fiendtlighetenes opphør man tenker på, men også den fred og kjærlighet vi selv oppfylles av.

Det er mange som utover de rent materielle lyster ikke har tenkt seg hva som skal skje når krigen engang slutter. Hvordan vi skal bygge opp vårt samfund igjen, ofrer de knapt en tanke. Men samfundet må bygges opp fra grunnen av, og vi må alle kunne bringe positive verdier for at det hele skal bli vellykket.

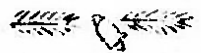
Det er imidlertid ikke nok å reorganisere samfundsstrukturen. Nye og bedre forhold for menneskene kan ikke skapes bare ved hjelp av sosiale og politiske reformer. Det gjelder først og fremst å skape en humanitetens og kjærlighetens vane, som bør være grunnprinsippet i et hvert idealsamfund.

Vi er alle nå så innforlivet med krigen og dens ubarmhjertige metoder at det blir vanskelig for oss å innstille oss på fred igjen. At hvert enkelt menneske-

sinn er preget av fred, er nemlig den første forutsetning for at freden skal bli varig. Det har nettopp sin betydning hva du og jeg føler. Våre tanker kan påvirke andre og skape en opinion. Vi må allerede nå prøve å omstille vårt sinn - uten derved å slappe av i vår frigjøringskamp. Hvis fiendtlighetene opphører mens vårt blod ennå er i kok, kan det bli gjort mange skjebnesvangre feilgrep før vi kommer i normal gjenge igjen.

En av de vanskeligste og farligste faktorer vi får å kjempe mot, er hatet. Vi har - helt berettiget - opparbeidet oss et hat uten sidestykke. Men hatet er en negativ verdi som må fjernes fra det idealsamfund vi akter å bygge opp. Samfundet må bygges på kjærligheten til våre medmennesker, ikke på hat. Virkelig framgang er framgang i menneskekjærlighet. All annen framgang forholder seg sekundært til den. Skal vi fylle vår generasjons oppgave: å hjelpe verden framover, må vi først og fremst utrydde det hatet som er så inngrodd i oss etter disse års lidelser.

Det er en meget vanskelig oppgave som har fått oss tildelt,

T V A N G S E V A K U E R I N G E N.

I vinterstid i Finnmark slonges befolkningen ut av sine hjem, by og bygd brønnes og folk jages sydover snart til fets, snart stuert sammen i fiskeskøyter.

Vi må ikke støtte tyskerne i deres militære planer. Vi må ikke gjøre oss delaktige i den største krigsforbrytelse som til nå er begått i vårt land.

V Å R K A M P.

Tiden er ennå ikke inne til å skrive historien om den tyske okkupasjon av Norge. Men i dag, ved årskiftet 1944/45, hvor vi står på terskelen til full seier etter 4 1/2 års uavbrutt kamp, kan vi ved å ta et tilbakeblikk tydelig skjelne de store linjer i vår kamp.

Siden juni 1940, da felttoget i Norge var slutt, har vårt land ligget i periferien av krigsoperasjonene, og vi har i mindre grad enn de fleste andre okkuperte land hatt direkte føling med stor-krigen. Det som har stått i forgrunnen for oss, har vært vår egen kamp, først og fremst den aktive og passive kamp mot nazifiseringen.

Om man sier om Danmark at det var Hitlers kanarifugl, så kan man si om Norge at vi var Hitlers forsøkskanin. Norge var det land som ble valgt ut til prøveobjekt for nazifiseringen. En av grunnene til at vi fikk denne høyst tvilsomme ære, var formodentlig rett og slett at vi ble betraktet som høyverdige "germanere". Hitlers plan med Norge er ganske tydelig, og like tydelig er det at det ikke på noe punkt lyktes å gjennomføre den. Den står fremdeles der hvor den sto i 1940; på papiret. Dette skyldes utelukkende den samlete, organiserte motstand som hele folket møtte nazifiseringsplanene med. Hele vår okkupasjons-historie er i virkeligheten et bevis på riktigheten av vårt slagord: at det gvitter.

Hitlers storlagne plan gikk ut på å etablere mindre enn først å innføre en nazistisk samfunnsordning i landet, for at vi deretter skulle slutte fred med Tyskland og slutte opp på vår germanske storebrors side i krigen. Det gjaldt altså først å slå i stykker de grunnleggende demokratiske institusjoner: Stortinget, kongemakten, rettsvesenet, de politiske partiene, det kommunale selvstyre, de frie organisasjoner, samt å mørklegge presse og kringkasting og forby en hver fri meningsytring. Deretter skulle samfunnslivet nazifiseres. Det var meningen å danne en slags korporativ stat etter førerprinsippet med et riksting og Quisling som det norske folks utvalgte fører. Den frist som var satt for gjennomførin-

gen, var opprinnelig 1. februar 1942. Da var det meningen å holde en høytidelig statsakt, hvor Quisling på Norges vegne sluttet fred med Tyskland og dermed skapte det formelle grunnlag for mobilisering av nordmenn til krigstjeneste på tysk side.

Det var i sannhet en storlagen plan, verdig det nazistiske rikets store og geniale fører. Vi vet hvordan det gikk med den. Våre demokratiske institusjoner har ikke kunnet fungere under okkupasjonen. Men statsakten den 1. februar 1942 ble tøn og innholdsløs, selv tyskerne måtte innrømme at planen om nazifisering av Norge ikke hadde kunnet gjennomføres. Quisling fikk titelen ministerpresident og dannet en "nasjonal regjering", men denne ble stående som okkupasjonsmaktens kommissar, ikke bare reelt, men også formelt.

Vi husker Quislings klassiske replikk under et rasjerianfall på Stabekk skole våren 1942 til en samling lærere: "Det er dere som har ødelagt alt for meg." Quisling hadde ganske rett, for en gangs skyld. Det var folket selv som hadde veltet hans planer.

Det norske folk reiste seg til kamp mot Tyskland og mot nazismen fra første stund, først med våpen i hånd og seinere med alle de midler som sto til rådighet. Vår tro på friheten, sannheten og rettferdigheten ga oss styrken til kamp, vår enighet og vårt samhold var vårt sterkeste våpen.

Den 25. september 1940, forræderens store innredag, og også den dag da kampen mot nazifiseringen for alvor begynte, da det gikk opp for oss at okkupasjonsmakten ikke aktet å ta noe hensyn til folkeretten og hadde til hensikt å "nyordne" vårt land etter tysk mønster. Vi tok opp kampen, og det dannet seg en organisert hjemmefront som gradvis tok fastere former. Kampen mot fienden har ikke bestått i tilfeldig og sporadisk motstand. Hver eneste aksjon og motaksjon har vært nøye planlagt, og takket være vårt folks enestående styrke og samhold har hjemmefrontens aksjoner kunnet gjennomføres med nesten like stor presisjon som de militære operasjoner på slagmarkene. I dag har vi en fast generalstab, en enhetskommando, hjemmefrontens ledelse, som er anerkjent av hele det nor-

ske folk og av den norske regjering.

Men det tok tid før hjemmefronten nådde den styrke den har i dag. Utviklingen har foregått trinvis, etter hvert som behovene meldte seg, dannet man de nødvendige organisasjoner som så til slutt ble knyttet sammen til et samlet hele. Det har vært en kamp på liv og død, og vi har måttet tåle mange hårde slag. Det er slått sprækker i fronten, som vi har måttet lukke igjen, men det har aldri lyktes tyskerne å bryte vår front.

Til å begynne med ble kampen ført åpent, ved protester av de institusjoner og organisasjoner vi hadde. Høyesterett gikk av i åpen protest, våren 1941 protesterte 42 organisasjoner overfor Terboven mot okkupasjonsmaktens lovengrep, og kirken sendte ut hyrdebrev, med anklagelser mot tyskerne. Etter unntakelsestilstanden i 1941, da tyskerne med ett slag feidet vekk de frie organisasjoner og først og fremst den største og sterkeste blant dem, fagbevegelsen, ble kampen tvunget under jorden, og et omfattende illegalt apparat måtte bygges opp. Men kampen fortsatte likevel i form av åpne protester. Da organisasjonene var borte, trådte hver enkelt nordmann fram i frontlinjen med sin personlige protest, egentendig underskrevet og adressert til okkupasjonsmyndighetene. Denne kampformen, folkets egne, åpne protest og den veldige folkerøising mot okkupasjonsmakten som dette innebar, har ikke noe sidestykke i de andre okkuperte land, og det norske folks kamp vakte hele den siviliserte verdens begeistring. Den dag i dag kommer det resolusjoner fra foreninger i fjernne verdensdeler som hylder den norske lærerstand for dens kompromissløse holdning.

Det var da Quisling etter den mislykte statsakten i februar 1942 besluttet å innkallere det norske folk i yrkessamband for dermed å skape grunnlaget for et riksting.

Quisling og nazistene visste at den beste garanti for hans styre ville være å vinne ungdommen og baka for sin sak. De mente også at dette var et svakt punkt - tidligere hadde jo Nasjonal Samlings medlemskrets et sterkt ungdommelig preg. Men her rammet de livsnerven i folket, og det ble skjebnesvangert for dem. Lærernes, kirkens og frelsdrenes holdning ble av avgjørende betydning for den videre

kamp. Og da Quisling forsøkte seg på de andre yrker, møtte han en like kompakt motstand.

Først hadde han håpet å få rikstinget i stand til 1. mai 1942, så utsatte han det til den 25. september - toårsdagen for den "nasjonale revolusjon". Om han bare fikk dannet et arbeids-samband, så ville det ikke spille noen nevneverdig rolle om de øvrige sambandene bare eksisterte på papiret. Han tenkte vel at arbeiderne, berøvet sine organisasjoner og svekket av dårlig kost og tungt arbeid, skulle yte mindre motstand enn de øvrige mindre tallrike grupper. Og han trodde at arbeidsgiverne ville være redde for å sette sine økonomiske verdier på spill. Han tok grundig feil, og arbeidernes og arbeidsgivernes faste holdning ga hele rikstingsplanen det endelige grunnskudd.

Tyskerne og nazistene ga imidlertid ikke opp sine planer, selv om de ikke kunne gjennomføres som opprinnelig tenkt. Tyskland trengte arbeidskraft, og Tyskland trengte soldater. Krigslykken hadde i løpet av vinteren 1942/3 definitivt vendt seg i de alliertes favør. I februar 1943 proklamerte Goebbels den totale krig, og kort etter ble "loven om nasjonal arbeidsinnsats" kunngjort i Norge med store taler av Terboven og Quisling. Dette var det hittil alvorligste angrep på vår front: alle menn og kvinner mellom 18 og 55 år skulle kunne utskrives til "arbeidsinnsats" for tyskerne.

Registreringen ble sabotert og forsinket, men utskrivningen kom i gang utover våren. Bare i Oslo var det ca. 90.000 registreringspliktige, derav ble ca. 30.000 utskrevet. Nazistene satte alle kluter til, nå gjaldt det å vise tyskerne resultater for en gangs skyld. Folk fikk innkallelser først pr. brev, så pr. telefon og pr. illetelegram, men bare en ganske liten prosent møtte opp. Så gikk man til mer drastiske forholdsregler: politiet ble utkalt for å hente de utskrevne med makt. Også dette mislyktes, folk lot seg ikke skremme, og det var ikke mulig å hente hver enkelt i Svartemarja. En kan regne med at lærerne i Oslo i alt fikk ca. 3.000 mann i løpet av våren og sommeren 1943, men de måtte slåss for hver enkelt av dem.

Framstøtet i 1943 ble en fiasko.

Mens de samlet seg til et nytt framstøt, gikk tyskerne til angrep på den siste av det demokratiske Norges bastioner: vårt universitet. Opptakalsesbestemmelsene ble krevet endret slik at assistenter skulle ha fortrinnsrett. Henvend 3.000 studenter protesterte i åpent brev mot dette overgrep, og den 30. november 1943 besatte tyskerne med våpenmakt vårt universitet og arresterte samtlige studenter de kunne få tak i, i alt godt og vel 1.000 unge menn. Over halvparten av disse ble sendt til Tyskland, de øvrige ble sluppet fri.

Hjemmefronten var imidlertid på det rene med at kampen om arbeidskraften og den vernepliktige ungdom ennå ikke var avsluttet, og den forberedte seg på å møte neste angrep. I januar ble det oppsnappet et memorandum fra Riisnes til en SS-general hvor Riisnes la fram forslag til mobilisering av fem årsklasser nordmenn, som bekræftet at mobiliseringsplanene sløtt ikke var lagt bort.

Vår linje var gitt. Vi hadde lært av erfaringene fra 1943, og dessuten var det klart at det denne gang først og fremst gjaldt den vernepliktige ungdom. Hjemmefronten tok derfor selv offensiven og proklamerte allerede i mars boykott av den organisasjon som kunne tjene som springbrett for en eventuell mobilisering: Arbeidstjenesten. Dette var et christelig skritt å ta, men hvor klokt og riktig det var, viste den seinere tids utvikling til fulle. Kort etter kom nemlig påbudet om registrering av 3 årsklasser norsk ungdom, 1921-22-23, som med ett slag avslørte tyskernes virkelige planer. Parolen var klar: nekt registrering. Og ungdommen nektet. Titusener av unge gutter pakket ryggsekken og dro hjemmefra. Arbeidskontorer og registreringskontorer, arkiver og kartotek ble brent og ødelagt samtidig over hele landet. Allerede så tidlig som i begynnelsen av juni var det klart at hjemmefronten hadde vunnet sin største seier under okkupasjonen: vi hadde vunnet kampen om arbeidskraften, vi hadde torpedert mobiliseringsplanene. Den "nasjonale arbeidsinsatsen" var sprengt i småbiter og ville aldri mer komme til liv igjen. Det vil nok komme nye angrep mot enkelte

siv her er det ikke sannsynlig at tyskerne vil forsøke seg på lenger.

I det siste halve året har vår kamp fått et mer og mer militært preg. Den allierte overkommando har inntil i år ikke ønsket at vi skulle gå til direkte angrep på tyske militære mål. Våre hjemmestyrker skulle spares til sluttkampen, og parolen fra Forsvarets Overkommando er fremdeles for den største del av hjemmestyrkene: bevar organisasjonene til signalet blir gitt. Men på enkelte punkter er signalet til aksjon allerede gitt, og vi må forberede oss på å ta mer og mer aktiv del i sluttoffensiven mot Tyskland. Tyskerne har nå meget begrensede ressurser til sin disposisjon, så enhver reduksjon av deres tilganger er en faktisk reduksjon. De har ikke lenger hverken tid eller anledning til å erstatte eller å bygge opp igjen det som blir ødelagt. De norske hjemmestyrker har derfor fått ordre om å gå til aksjon etter en plan trukket opp av den allierte overkommando. Et hvert slag utenfor planen er et slag i løse luften, mens en hver aksjon som utføres etter ordre er et ledd i krigsføringen. I sommer og i høst har våre hjemmestyrker ført den reneste oljeoffensiv mot tyskerne, og det ser ellers ut til at det er transportmidlene - men ikke kommunikasjonene - som skal rammes. Det er klart at vi har muligheter for å tilføye fienden ennå større skade, og den dag kommer nok da tiden er inne for større aksjoner.

Vi er i den seinere tid blitt trukket nærmere inn i krigssonen enn noen gang siden 1940. Siden oktober i år står norske og allierte tropper på norsk jord. Deler av vårt land er igjen blitt operasjonsområde. Tragedien i Nord-Norge har vist at der hvor tyskerne trekker seg tilbake, skal alt legges øde. Den brunte jords taktikk betyr at fienden vil ta fra oss mulighetene for å leve i landet. Det vil bety en nasjonal katastrofe for vårt land om tyskerne uhindret skal kunne fortsatte denne politikk etter som de trekker seg tilbake. For å hindre at dette skjer, er ikke noe offer for stort. Alt annet er bedre. Det er dette syn som må bestemme vår holdning i den prøvelsens tid som ennå står igjen for seieren er vunnet. Det kan bli krevet alt av oss. Derfor må vi mobilisere alle våre krefter slik at vi kan klare også denne siste, avgjørende kampen. Det må bli en hele folkets kamp som aldri

VÅR PÅ VAKT.

Tiden går. Gjennom en malstrøm av begivenheter følger vi krigens gang fra dag til dag. Uker er blitt til måneder, måneder til år. Vi er blitt sløvet, sunn også herdet og ståleatt i den daglige kamp for tilværelsen. Begivenheter som for noen år tilbake rystet og forfordet oss til det innerste av vår sjel, gjør ikke lenger det samme inntrykk. Vi avstumpes. Evnen til normal, sund reaksjon settes daglig ned. Det er et slags sjelelig forsvar vi på denne måten ubevisst har bygd opp. Det er menneskesjellens front mot den følelse av håpløshet og selvpoppivelse som av og til kan gripe oss når noe nytt og opprørende inntrykk treffer.

Denne avstumpningsprosessen er en psykologisk naturlov som unndrar seg vår vilje. Det skjer gradvis, nesten umerkelig, som våndrypp gjennom år kan hule ut en stein. Ingen kan nekte at slik er livet. Spørre deg selv.

Overfor denne avstumpningsprosessen må vi være på vakt. Den representerer en fare for vår aktive holdning i kampen for vårt land, vår egen og våre barns fremtid. Den sløver vilien til aktiv innsats den dagen det blir krevet.

Evnen til reaksjon er vår ådelige kraftkilde. Uten denne ingen energi, ingen vilje, ingen kampkraft, intet mål.

La oss huske dette. La tyskernes hærreisende brutalitet og umenneskelige råskap mot våre landsmenn i nord være en vekkelse for oss alle, en appell til hver god nordmann om å gjøre sin innsats når dagen kommer. Våk opp hver den som måtte være sovnet ånn i sløvt tungsinn i dagliglivets tredemølle med bekymringer for sin forretning og det daglige brød. Kan du sluke denne krigsforbrytelse uten å reagere, da er din sjel død og du går som et levende lik i ditt eget fedreland.

VÅR PÅ VAKT.

Detta er hva værden vertes av en mislykket general.

Lykkeligvis er jeg ikke general, bare en politiker.

DEN TYSKE OFFENSIV PÅ VESTFRONTEN.

Etter avslutningen av vår kronikk - Tilbakeblikk - kommer meldingen om tyskernes plutselige og uventede framstøt over den belgisk-luxembourgiske grense med omfattende innbrudd i 1. amerikanske armés front. Vi må innrømme at denne tyske kraftutfoldelse er forbausende og kan gi grunn til en viss uro. Er det desperasjonens siste propagandaframstøt før sammenbruddet, eller er det mulig at Tysklands militære styrke etter mer enn 5 års krig og de omfattende ødeleggelse av den tyske krigsindustri ennå er så

stor at offensiven kan føre fram til viktige strategiske mål? Bare de nærmeste uker kan gi svar på dette spørsmål. Men ett er sikkert: Det tyske initiativ må få innflytelse på krigens varighet. Klarer tyskerne å trengte fram over Maas og nord-vestover mot Anvers og komme i ryggen på de allierte styrker som kjemper i Aachenområdet, kan det bety en forlengelse av krigen på minst 3 til 4 måneder. Bryter derimot offensiven sammen innen nyttår, kan krigens varighet bli vesentlig forkortet.

London, 22.12.1944, kl. 18,30.

VEST. Korrespondenter melder at tyskerne står 80 km. inne i Belgia i 1. armés linjer, men nord og syd for åpningen holdes offensiven i sjakk. Stavelot er gjen erobret, men tyskerne har overskåret vegen fra Liege til Luxembourg, og det raser heftige kamper på vegene til disse 2 byer. Rundstedt kaster stadig flere tropper inn i kampen, deriblant fallskjermssoldater. General Eisenhower har sendt ut en jagsordre til de allierte soldater i vest hvor det blant annet heter: Fienden gjør de ytterste anstrengelser for å komme ut av den fortvilte stilling han er kommet i etter sommer- og høstfelttoget. Han setter alt inn, men han vil falle for

deres mot og tappershet. Men han vil ikke bare bli slått tilbake. Vi har nå en sjans se til å tilføye ham et stort nederlag. Med urokkelig tro vil vi gå fram til vår største seir.

LUFTKRIGEN. Store allierte flystyrker har vært i virksomhet mot bombetrafikk mål i Köln, Bonn og Trier, samt anlegg for syntetisk olje nord for Stettin.

ØST. I Syd-Tsjekkoslovakiet har russerne tatt Rimavska Sobota og Feled.

HELLAS. Et alliert kommunike melder at 1/3 av Aten er under britenes kontroll.

FRANKRIKE. Den franske rådgivende forsamling ratifiserte i går enstemmig den fransk-russiske avtale.

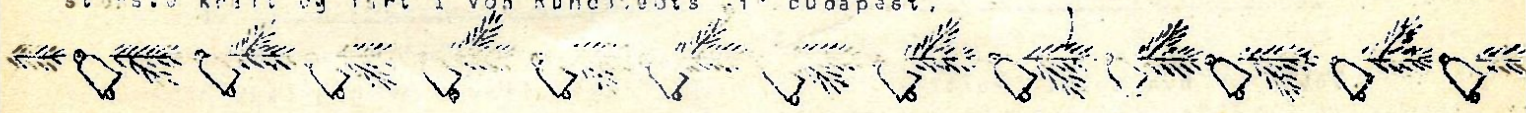
London, 23.12.1944, kl. 6.30.

VEST. De allierte har stanset tyskernes framrykking på det nordlige frontavsnitt og stabilisert frontlinjen på det sydlige. I midtavsnittet har tyskerne i sin framrykking omringet byen Wilz og nærmer seg La Roch. Her står de ca. 50 km. fra den tyske grense. Det meldes offisielt at den største kraft og fart i von Rundstedts

offensiv er bremsed.

LUFTKRIGEN. Tunge britiske bombere angrep i går kveld skiftetømter i Koblenz og Bingen.

ØST. Russerne rykket hurtig fram i Slovakia i går. Moskva er ennå tause om de tyske meldinger om russisk storoffensiv syd for Budapest.

NÆSTE NUMMER AV SISTE NYTT UTKOMMER TORSDAG DEN 28. DESEMBER 1944.

VI ØNSKER VÅRE LESERE EN RIKTIG GOD NORSK JUL.